

בס"ד
לימודים ממכת צפרדע
וארא תש"ע
מספר אמרי ברוך ועוד

הצפרדע הוא מעשה ה', ויכולים אנו ללמד תמיד ממעשה ה' בכל שנה ושנה.

ילקוט שמעוני תורה פרשת וארא [רמז קעו]

הרבה מיני צפרדעים הביא עליהן הקב"ה שנאמר ותעל הצפרדע צפור שיש בו דעה, בשעה שהיו העופות צמאים והיו מתיראין לשתות מים היה קורא אותם ואומר להם בואו ושתו ואל תיראו.

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ד דף ח טור ב /ה"ד

היה עומד ומתפלל בשבת ושכח של שבת והזכיר של חול רבי חונא אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר חותך את הברכה וחדנה אומר גומר את הברכה הכל מודים בחונן הדעת שהוא גומרה ותא כרבי דרבי אמר תמיה אני היאך בטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה מניין תפילה אמר רבי יצחק גדולה היא הדיעה שהיא ממוצעת בין שתי הזכרות שנאמר כי אל דיעות ה' אית דבעי משמעניה מן הדא אז תבין יראת ה' ודעת קדושים תמצא

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ה דף ט טור ב /ה"ב

ואבדלה בחונן הדעת דרבי חכמי ר' עקיבה או' אומרה ברכה רביעית בעצמה רבי יעקב בר אחא בשם שמואל אומר ברכה רביעית אמר רבי יודן או' מטבע ברכה ואחר כך מבדיל ותייא כרבי דר' אמר תמיהני היאך ביטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפילה מניין וכה אם אין דיעה הבדלה מניין

המדרש קורא לצפרדע צפור שיש בו דעת. היה מראה לצפורים מאיפה מותר לשתות, ומאיפה אסור. בירושלמי: צריכים לדעת כדי לדעת למה להתפלל, וכמו שאמרו התפלל הוי מלשון לשפוט את עצמו. "ונתן בפלילים". וכן לעשות כל מיני הבדלות צריכים דעת. בחיים שלנו, תמיד אנו צריכים להבדיל בין דברים. להבדיל בין קודש לחול, מהו השפעה טובה על בנינו, ומה לא טובה. מהו מים טוב בשבילנו, ומה לא טוב. לזה צריכים דעת. צריכים שהמח ינצח את הלב, שחומד דברים לא טובים.

אנו מקבלים דעת מהתורה. סוטה מט': "אין דעת אלא תורה".

תהלים פרק כז פסוק ד

אחת שאלתי מאת יקוק אותה אבקש שבתתי בבית יקוק כל ימי חיי לחזות בנעם יקוק ולבקר בהיכלו:

רש"י תהלים פרק כז פסוק ז

(ד) ולבקר בהיכלו - ליראות שם בכל בקר ובקר כך פירשו דונש, ומנחם חברו עם לא יבקר בין טוב לרע (ויקרא כ"ז), אבל דונש פתר לשון בוקר:

אבן עזרא בראשית פרק א פסוק ה

(ה) ויקרא ה"א לילה נוסף, כי הוא מלעיל, ולעולם לשון זכר הוא. ערב קרוב מטעם חשך, ונקרא כך שנתערבו בו הצורות. ובקר הפך ערב, שיוכל אדם לבקר בינות הצורות. וטעם

סדר היום: אתה חונן הוי ראשון לשאלה, דהוא העיקר לשאלה, שצריך לדעת מה לשאול. ומה באמת הוא טוב לו.

רואים כמה צריכים לבקש מה' שיתן לנו הדעת להבחין בין מה שאנו צריכים לעשות, ומה שאנו לפעמים רוצים לעשות.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נג עמוד ב

עוד זו דרש תודוס איש רומי: מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו [עצמן] על קדושת השם לכבשן האש - נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם כתיב בהו + שמות ז' ובאו [ועלו] בביתך [וגו'] ובתנוריד ובמשארותיך. אימתי משארות מצויות אצל תנור - הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווין על קדושת השם - על אחת כמה וכמה:

שואל השאגת אריה, הלא גם הצפרדעים היו מצווין? ותירץ הגר"א (וראיתי בשם ר' יונתן אייבשיץ) כשהיה בן שבע, שהצפרדעים היו יכולים ללכת לשאר המקומות, כל א' היה יכול לומר שהשני ילך למסוכן, והלכו לתנור, קל וחומר לחנניה שהיו צריכים לעבוד את הצלם או להזרק לכבשן. וכששמע השאגת אריה הגביה את הגר"א ונשקו על מצחו.

לומדים מהצפרדעים, לא לבחר דוקא לעבוד את ה' רק באופן הכי קל. הזורעים בדמעה ברנה יקצורו, לפעמים צריכים לעבוד את ה' במסירות נפש אף שזה לא הדרך הכי קל.

ותעל הצפרדע, רש"י, היה צפרדע א', והיו מכין אותה, והיא מתזת נחלים נחלים. ר' יצחק מואלאזין: כשקם אירגונים חדשים, לא להלחם אתם, כי כאשר יענה אותנו, יחזק אותנו, ויפרוץ. רואים שלא כל הזמן צריכים לתת מכות, לפעמים המכות רק מגדלות את הבעיה.

וכן הסביר הסטייפלר בזה עוד נקודה, בספרו ברכת פרא. הלא גם קשה, כשהמצרים ראו שכל מכה ומדה הוליד עוד צפרדעים, למה לא הפסיקו להכותו? רואים, איך ששנאה וכעס מקלקלת את השורה. בהתחלה, הכו בצפרדע מתוך כעס. אבל כל כפ כעסו על הדבר, אף שידעו שזה לא טוב להם, היו באמצע המכות ולא יכלו להפסיק. מי שהוא תחת ממשלת מדה רעה, אף שידוע שזה

לא טוב לו, לא כל כך קל בשבילו לעזות את המדה. וגם אנו צריכים להזהר כשאנו תחת ממשלת מדה רעה, לאחוז בעצמנו, ולא רק ללכת אחרי שרירות לבנו.

יהי רצון שנלמד כל הלימודים מהצפרדעים, שיהיה בנו דעת, שנוכל למסור נפשנו בעד ה', בפרט בחופש שצריך דעת ומסירות נפש להשאר דתי במלוא, שלא נחזק את השונאים, ושלא נפול במכמורות יצרנו. חופש טוב!